

Oikeusministeriö
PL 25, 00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.om@gov.fi

Lausunto valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevan sääntelyn nykytila ja kehittämistarpeet -muistioon

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevan sääntelyn nykytila ja kehittämistarpeet -muistioon.

Pelastuslaitos toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Pelastuslaitos puoltaa valmiuslakityöryhmän tekemiä alustavia ehdotuksia. Pidämme erityisen tärkeänä sitä, että varautumisvelvollisuuden sisällöstä eli mm. varautumisen vähimmäistasosta sekä varautumissuunnitelmien aineellisestä sisällöstä tulisi säätää tarkemmin. Erityisen tärkeinä pidämme toimijan omaa materiaalista varautumista sekä harjoitusten ja koulutusten järjestämisvelvollisuutta.

Pykäläkohtaiset kehittämistarpeet

3 § Poikkeusolojen määritelmä

Pykälän 1) ...6) momenteissa mainittujen tilanteiden todetaan olevan poikkeusoloja. Lain kirjaus on mm. valmiussuunnittelussa ja varautumiskoulutuksessa johtanut tulkintaan, että mainitut tilanteet olisivat automaattisista poikkeusoloista. Poikkeusolot kuitenkin ainoastaan mahdollistavat valmiuslain toimivaltuuksien käyttöön ottamisen. Suunnitelmissa puhutaankin virheellisesti poikkeusoloihin varautumisesta, mikä tosiasiallisesti tarkoittaa lain mukaan toimivaltuuksien soveltamiseen varautumista.

Määritelmää tulisi muuttaa siten, että poikkeusolot voidaan todeta momenteissa 1) ...6) mainituista syistä.

12 § Varautumisvelvollisuus

Pykälän mukaan valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten, muiden valtion viranomaisten ja valtion liikelaitosten sekä hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien, kuntien, kuntayhtymien ja muiden kuntien yhteenliittymien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Koska varautumisvelvoite koskee kirjauksen mukaisesti myös poikkeusoloja, voidaan velvoitteen tulkita koskevan myös normaalioloja. Pykälää tulisi täsmentää siten, että varautumisvelvollisuuden mainitaan koskevan sekä normaali- että poikkeusoloja.

116 § Väestönsuojeluvollisuus

Pykälässä säädetään velvollisuudesta suorittaa sammutus-, pelastus-, ensiapu-, huolto-, raivaus- ja puhdistustehtäviä sekä väestönsuojeluorganisaation johtaja erityistehtäviä, hätäkeskustehtäviä taikka muita näihin rinnastettavia, väestön suojelemiseksi välttämättömiä tehtäviä.

Sopimuspalokuntiin kuuluvat henkilöt muodostavat merkittävän osan pelastustoiminnan resursseista. Nykyisen lain mukaan sopimuspalokuntaan kuuluvat henkilöt eivät kuitenkaan ole palokuntatehtävänsä perusteella velvollisia suorittamaan väestönsuojelutehtäviä. Sopimuspalokuntaan kuuluvien velvollisuudesta suorittaa väestönsuojelutehtäviä tulisikin säätää erikseen. Lisäksi tulisi säätää muiden yhteiskunnan elintärkeiden toimintoja suorittavien henkilöiden työvelvollisuudesta.

121 § Väestön siirtäminen

Pykälässä käytetään termiä ”väestön siirtäminen” ja luvun 17 otsikossa ”Väestönsuojelu ja evakuointi”. Lisäksi lain 84 §:ssä puhutaan kiireellisistä evakuointikuljetuksista. Myös sisäministeriön Evakuointien suunnittelu- ja toimeenpano-ohjeessa käytetään evakuointi-termiä (Sisäministeriön julkaisuja 2024:2). Pykälän otsikossa tulisi yhdenmukaisuuden vuoksi käyttää evakuointi-termiä.

122 § Siirretyn väestön huollon järjestäminen

Lain 121 §:ssä tarkoitettujen järjestelyiden toteuttamiseksi kunta voi päätöksellään velvoittaa yksityisen henkilön, yrityksen, yhteisön tai laitoksen luovuttamaan siirretyn väestön majoituksen, muonituksen ja muun huollon kannalta välttämätöntä omaisuutta sekä huonetiloja siirretyn väestön tilapäistä majoittamista varten.

Toisaalta pelastuslain 65 §:ssä mainitaan, että sosiaali- ja terveystieteelliset ja hallinnonalan laitokset vastaavat niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä psykososiaalisen tuen palveluista sekä valmiuslain 121 §:n nojalla siirretyn väestön majoituksesta, muonituksesta ja muusta huollosta ja siirretyn väestön tilapäisestä majoittamisesta. Päätösvalta omaisuuden sekä huonetilojen luovuttamisesta siirretyn väestön tilapäistä majoittamista varten tulisi olla hyvinvointialueella.

Jussi Rahikainen
apulaispelastusjohtaja
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos